



LIBERGRAF



#ЕУ
ЗА ТЕБЕ

Ovaj projekat finansira
Evropska Unija



SOLIDARNO ZA PRAVA SVIH



SVE TAJNE JAVNIH INFORMACIJA

PRIRUČNIK O PRIKUPLJANJU, PROCENI, ČUVANJU, OBRADI
I KORIŠĆENJU INFORMACIJA OD JAVNOG ZNAČAJA

Na samom početku, bitno je prevazići inicijalnu predrasudu o dokumentaciji kao nepremostivoj prepreci za pravne laike. Ceo proces prikupljanja može zapravo biti vrlo uzbudljiv, pa i adiktivan. Vi samostalno preuzimate ulogu istraživača, detektiva, koji korišćenjem nepobitnih činjenica pokušava da sagleda celokupnu situaciju i, na osnovu kompletiranog saznanja, bira način na koji će na nju uticati.

Svakako izbegavajte da se oslanjate na glasine, "rekla-kazala" informacije, članke iz novina i sa interneta, gde su ponuđeni stavovi bez argumenata. Potrudite se da sve što tvrdite bude zasnovano isključivo na materijalu sa terena i prikupljenoj zvaničnoj dokumentaciji. Svako javno delovanje na planu ekološkog aktivizma nosi odgovornost, i svaki vaš stav mora biti potkrepljen činjenicama. Ljudi koji se sa vama ne slažu, nakon prikazanih činjenica mogu promeniti svoj stav. Oni koji vas podržavaju, radiće to sa poverenjem.

Prikupljene činjenice mogu se beskonačno koristiti. Foto materijal i dokumentacija mogu se plasirati u vidu novinskog članka, kao osnova za TV prilog, kao materijal za krivičnu prijavu ili kao baza za opširnije istraživanje konkretnog problema.

Proces prikupljanja u ovom priručniku biće predstavljen linearno, ali kada ovladate početnim alatima shvatićete da je svaki slučaj u praksi različit, i da sam proces istraživanja nije linearan, već logički. Nekada će sama lokacija biti fizički nedostupna (npr. zbog geografske udaljenosti), ali ćete znati način kako da na osnovu minimalnih informacija dođete najbržim putem do sagledavanja celine i eventualnih propusta.

U nastavku teksta, radi lakšeg razumevanja, proces lociranja i prikupljanja informacija biće predstavljen na primeru MHE RAVNI na reci Prištavica, sa uporednim osvrtom na druge primere.



LOKACIJA

SVE POČINJE I ZAVRŠAVA
NA TERENU



Primetili ste da su započeli radovi
u blizini spomenika kulture u vašem gradu?

Neko vam je javio da su
dopremljene cevi u blizini rečnog korita?

Kruže glasine da je davno obustavljena
investicija ponovo aktivna?

...

ŠTA PRVO URADITI U TOM SLUČAJU?

Namerno je odabrana najnepovoljnija početna situacija: ona u kojoj vi ne znate ništa, a cilj je da potpuno samostalno sazname što je moguće više.

Bilo da samo želite da pravovremeno ispratite proces, proverite glasine ili da sagledate moguće nepravilnosti i nezakonitosti u izvođenju građevinskih radova, kao i mogući uticaj na životnu sredinu, prvi i osnovni korak je odlazak na teren i utvrđivanje **PRECIZNE I TAČNE lokacije**.

Za taj korak dovoljno je imati mobilni telefon. Obavezno uključite GPS lokaciju pri snimanju fotografija.

Došli ste u selo Ravni kroz koje protiče reka Prištavica. Na samom ušću postoji već jedna MHE Vrane koja radi. Uzvodno se gradi još jedna MHE koja je predmet vaših istraživanja. Male hidroelektrane su lakše za istraživanje nego, na primer, slučajevi rudne eksploatacije. Dovoljno je da pratite rečno korito i ne morate suviše da lutate.

Treba obratiti pažnju na četiri bitne tačke:

- postojanje građevinske table
- lokaciju mašinske zgrade
- lokaciju vodozahvata
- derivaciju, odnosno cevovod koji povezuje mašinsku zgradu i vodozahvat



U slučaju MHE RAVNI, građevinska tabla je bila izmeštena skoro 2km van građevinskog područja (verovatno namerno), na put koji je proširen da bi građevinske mašine imale pristup rečnom koritu. Građevinska tabla vam već nudi bitne informacije: ime investitora, glavnog i odgovornog projektanta, vreme početka i planiranog završetka radova. Fotografišite građevinsku tablu i obavezno sačuvajte fotografiju.

Mašinska zgrada je srce svake MHE, u njoj je najbitniji deo opreme, turbina: u najvećem broju slučajeva katastarska parcela na kojoj je predviđena mašinska zgrada je u vlasništvu investitora (nju investitor, po pravilu, prvo otkupljuje, često čak i pre ishodovanja uslova i dozvola). Građevinski radovi najčešće i počinju na toj parceli.

Ako postoji mogućnost, treba pratiti cevovod od mašinske zgrade uzvodno, sve do vodozahvata (u mnogim slučajevima derivacija je projektovana vrlo blizu rečnog korita). Ukoliko imate iskustva, snimite tu putanju u vidu treka. Postoji dosta aplikacija za tu namenu, između ostalih i **Wikiloc** koji besplatno nudi većinu mogućnosti. Ako snimite kompletan trek od mašinske zgrade do vodozahvata, vi već imate bitan zapis sa terena koji kasnije možete, za sopstveni uvid, uporediti sa građevinskim projektom. Takođe, imate izmerenu dužinu derivacije za kasnije upoređivanje sa projektnom dokumentacijom. Ukoliko niste u mogućnosti da snimite trek, specifične tačke možete snimiti kao **fotografije sa GPS koordinatama**. Pri tom, obratite pažnju na udaljenost postavljenog cevovoda u odnosu na rečno korito.

Snimljeni trek možete iskoristiti i kao uputstvo za terenski dolazak zainteresovanim pojedincima (aktivisti, TV ekipe i dr.). Na prikazanom primeru su MHE Beli Kamen i MHE Komalj na Crnom Rzavu:
<https://www.wikiloc.com/hiking-trails/pp-zlatibor-mhe-beli-kamen-i-mhe-komalj-crni-rzav-ribnica-28151216>, gde su označene pozicije mašinskih zgrada i vodozahvata.

Pri prvom susretu sa MHE RAVNI u fazi izgradnje, bez ikakvog predznanja, bilo je nemoguće ne uočiti derivaciju postavljenu u rečno korito u dužini od nekoliko desetina metara. Vodni uslovi zakonski zabranjuju postavljanje cevi u korito malih



Hiking [The Best Hiking Trails in Serbia → Central Serbia → Trčinoga]

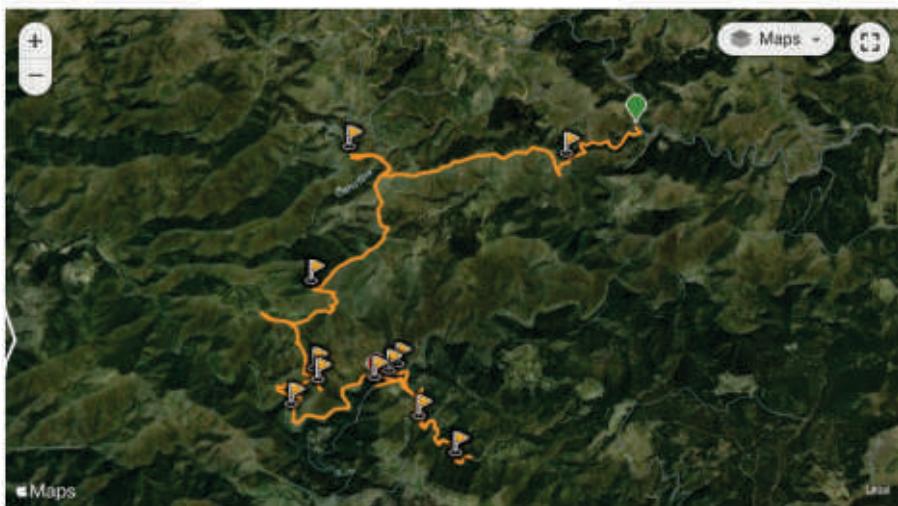
PP Zlatibor: MHE Beli Kamen i MHE Komalj Crni Rzav - Ribnica

[Cap](#) [Comment](#)

[Save to a List](#)

[Share](#)

[Edit](#)



1,138 m.



Viewed 486 times, downloaded 11 times

near Trčinoga, Central Serbia (Serbia)

Semegnjivo - Lupoglav + Komalj - Ribnica

voda. Cevi takođe treba snimiti. Nemojte se iznenaditi gabaritom cevi – to su obično veliki prečnici, disproportionalni u odnosu na male planinske rečice, koji se kreću u rasponu od Ø500 do Ø1500 mm. U slučaju MHE Ravni prečnik cevi je 800/900mm.

Nećete svaki put naći sve elemente, ali neka vas vodi značajka. Snimite sve što vam bude interesantno: stare vodenice, jer one nikad više neće biti u funkciji. Ako imate sreće i nađete na životinjske vrste, bar probajte da zabeležite njihovo prisustvo. Mnoge od tih vrsta su strogo zaštićene i, zakonski, samo njihovo postojanje trebalo bi da stavi tačku na bilo kakvu gradnju u tom području. Na primer, na delu reke Prištavice zabeleženo je prisustvo vodenkosa, potočnog raka, potočne pastrmke i potočne mrene PRE izgradnje MHE RAVNI.

Sa geolociranim foto bazom, napravljenom prilikom prvog obilaska terena, već imate dovoljno materijala za naredni deo istraživanja. U ovoj fazi, kao alat, možete koristiti mobilni telefon, mada, zbog većeg ekrana i bolje preglednosti, preporučujemo desktop ili laptop računar.

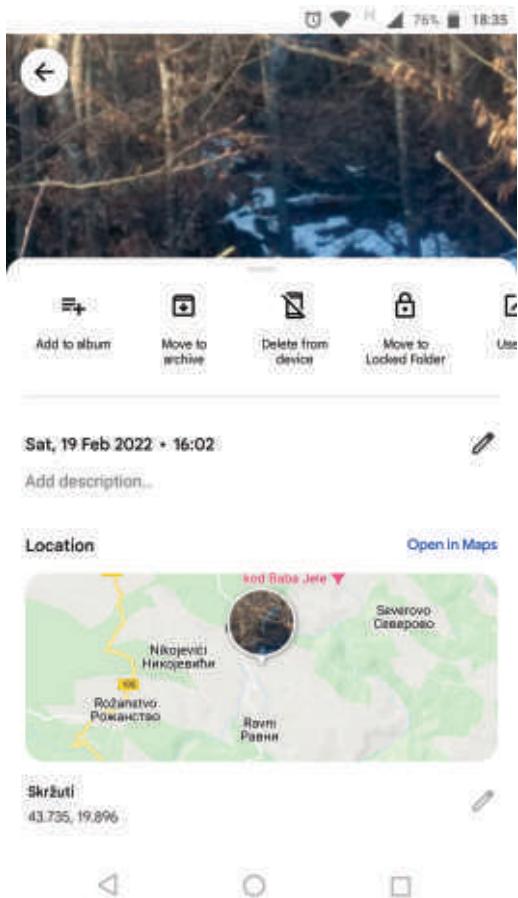


Mašinska zgrada MHE RAVNI



KARTOGRAFIJA

TUMAČENJE VIĐENOG



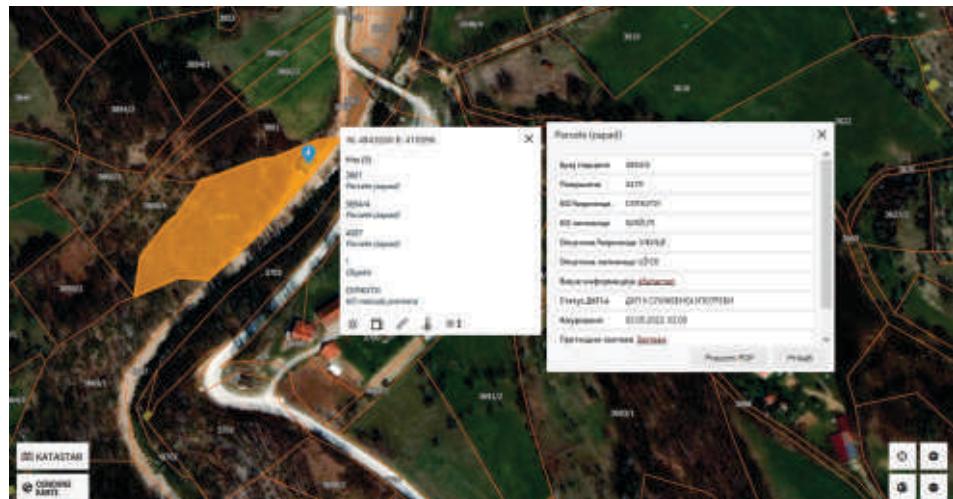
Sve što ste videli i zabeležili sada treba povezati sa javnim bazama na internetu.

Zapisane koordinate na fotografijama treba da vam pokažu o kojoj se katastarskoj parceli radi. Potrebno je da aktivirate GPS zapis na vašoj fotografiji, koji će vas odvesti na kartografski program, najčešće na Google Maps. Sačuvajte taj prikaz aktivnim.

Potom otvorite sajt <https://a3.geosrbija.rs/> i nadite katastarsku parcelu. Sajt će lakše pretraživati na računaru. Ukoliko vam je prikaz zbumujući, obzirom da se u startu prikazuje čitava teritorija RS, u gornjem levom uglu ekrana možete ukucati ime sela u kom se tražena parcela nalazi. U donjem levom uglu ekrana uključite opciju KATASTAR i kliknite, na primer, na lokaciju mašinske zgrade. Pojaviće se prozor sa izlistanim susednim parcelama. Selektujte željenu parcelu. Iskopirajte broj parcele i katastarsku opština. To je informacija koju tražite. Uradite to za svaku parcelu koja vam je od interesa. Dobra strana je što je reka obično zavedena kao jedna parcela, osim ako protiče kroz više opština. U slučaju Prištavice, deo reke na kojoj se izvode radovi nalazi se na dve parcele: 4087 KO Skržuti i 3177 KO Ravni. Mašinska zgrada locirana je na parceli 3864/4 KO Skržuti, Užice.

Primetićete da se u prozoru nudi i link koji vodi na **E-katastar**.

Primetićete da se u prozoru nudi i link koji vodi na **E-katastar**.



Терти на парцели - Г лист

Learn more

Право постављања подземних водова

Дары природы

8.9.2017

Environ. monit. eval.

四、结语

www.wiley.com

Smart Paper

Reper opoju

Время тепла:

Датын улуса

Трајање терета:

Датум престо-

Опис терета:

Терет број:

Всё это теперь:

Датум уписа:

Трајање терета:

АвтоТП пресс

COME TEOSCI

Taper Spur:

第十一章

© 2000 by Prentice-Hall, Inc.

Датун уписа:

Трајање терета:

Датум престо-

卷之四

Заделка порцев

[View Details](#)

E-KATASTAR

<https://katastar.rgz.gov.rs/eKatastarPublic/PublicAccess.aspx>

Elektronski katastar je elektronska baza podataka katastra nepokretnosti koja nudi osnovne informacije u procesu istaživanja. Sajt je vrlo koristan za sticanje početnih uvida, ali ukoliko vam nešto nije jasno, posebno u napomenama koje se tiču tereta na parceli, neizostavno idite u RGZ – Služba za katastar nepokretnosti i zatražite papirni izvod iz katastra, u kojem su sve napomene detaljno opisane. Svojevremeno je postojala zabuna, a ticala se čuvenih HIPOTEKA NAD REKOM.

Kada u e-katastru odaberete rečnu parcelu Prištavice pojavljuje se zaista teret hipoteke. No u kompletном fizičkom izvodu iz katastra precizirano je da se radi o hipoteci na opremu koja uključuje i cevovod, a koji je ugrađen na parcelu na kojoj se nalazi reka. Rečno korito i parcela nisu identične, i u pravnom smislu nisu sinonimi. Bitno je da do kraja proverite sve, čak i nesumnjive informacije do kojih dodelete, sve dok ih ne upotpunite do detalja. Ukoliko plasirate nepotpune informacije, možda ćete uspeti da zaokupite pažnju javnog mnenja, ali na pravnom planu nećete ništa postići.

Interesne katastarske parcele koje ste pronašli treba ubeležiti, a izvode iz e-katastra sačuvati kao pdf na računaru ili telefonu. Nakon toga, možete pristupiti pretraživanju portala CEOP koji pruža uvid u građevinske dozvole.

CEOP

Centralna evidencija objedinjenih procedura, skraćeno CEOP, zamišljen je kao baza svih građevinskih projekata na području Republike Srbije. Bilo da se radi o MHE,

rudniku, hotelu, ribnjaku ili privatnoj kući, na ovom portalu ćete naći sva dokumenta koja se tiču građevinskih dozvola. CEOP pokriva planirane i izvedene radove u rasponu od desetak godina.

Nakon što otvorite sajt (<https://ceop.apr.gov.rs/portal>) idite na OBJAVE u gornjem delu ekrana, a potom aktivirajte NAPREDNU PRETRAGU. Primetićete da postoji više načina pretrage. Preporuka je da se ne oslanjate previše na pretragu po investitoru/matičnom broju (što jeste najlakši način ukoliko ste našli građevinsku tablu), jer se pokazala kao nedovoljna. Na primer, u slučaju lokacijskih uslova za Rio Sava exploration, pretraga po investitoru ne daje nikakav rezultat. Poteškoće u ovom načinu pretrage stvaraju različite situacije na koje se u praksi nailazi: sama investicija može biti prodata drugom investitoru, investitor može promeniti ime itd. Pretraga po parcelama je uvek bolja opcija.

U slučaju MHE, najsigurnija parcela za pretragu je lokacija mašinske zgrade. Ukucajte broj te parcele i levo od nje odaberite katastarsku opštinu. Aktivirajte pretragu. Broj i sadržina prikazanih dokumenata varira od situacije do situacije. Ono što odmah možete da primetite su datumi izdavanja, da li su zahtevi usvojeni ili odbačeni, kao i ko je nadležni organ. U slučaju MHE RAVNI nadležnost je bila u okvirima lokalne samouprave, odnosno Grada Užica. Ukoliko je u pitanju rudnik ili investicija na zaštićenom području, nadležni organ je ministarstvo na republičkom nivou. Zanimljiv je primer hidroelektrana na Crnom Rzavu, na području Opštine Čajetina. Iako je celokupno područje, na kome su planirane tri sukcesivne MHE, bilo u zvaničnom postupku zaštite, lokalna samouprava je izdavala sve lokacijske uslove, građevinske i upotreбne dozvole, što je bilo u direktnoj koliziji sa statusom područja Crnog Rzava kao I i II zone zaštite. Naime, u trenutku kada područje uđe u postupak zaštite, ono se zakonski već smatra i tretira kao zaštićeno. Nenadležno postupanje lokalne samouprave dovelo je do toga da u I i II zoni zaštite trenutno

Општина / Катастарска општина: скл201

Катастарска пашњала: 386414

Критеријум претраге:

Унице Унице / Скупине

[Поништи претрагу](#) [Основна претрага](#) [Претрага](#)

Резултати претраге

Број предмета	Статус	Тип захтева:	Надлежни органи	Извештајор	Адреса	Поднет	Завршен
ROP-U2-33077- УРН-14/2021	Захтев усвојен	Издавање употребне дозволе на посну уважавањем захтева	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ РАМ ДОО БЕОГРАД-ВРАЧАР	Равни 00	18.2.21. 18-15	18.2.21. 15:58
ROP-U2-33077- УА-13/2021	Захтев усвојен	Пријава радара	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ РАМ ДОО БЕОГРАД-ВРАЧАР	Равни 00	26.1.21. 14-33	26.1.21. 14:55
ROP-U2-33077- УР-12/2021	Захтев усвојен	Издавање употребне дозволе	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ РАМ ДОО БЕОГРАД-ВРАЧАР	Равни 00	22.1.21. 21-19	27.1.21. 11:55
ROP-U2-14217- УА-7/2020	Захтев усвојен	Пријава радара	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ РАМ ДОО БЕОГРАД-ВРАЧАР	Равни 00	13.3.20. 15-42	16.3.20. 15:00
ROP-U2-14217- ИСАУА-6/2020	Захтев усвојен	Имену решења о одобрјењу измјене радара	ГРАД УЖИЦЕ	Оператор дистрибутивног система ЕПС дистрибуција д.о.о. Београд	Равни 00	12.3.20. 13-05	17.3.20. 15:29
ROP-U2-33077- СРА-10/2018	Захтев усвојен	Издавање грађевинске дозволе	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ РАМ ДОО БЕОГРАД-ВРАЧАР	Равни 00	31.10.18. 10-35	6.11.18. 09:41
ROP-U2-31146- ЛОКА-1/2018	Захтев усвојен	Измена поводских услова	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ Ram doo	Равни 00	10.10.18. 13:38	16.10.18. 19:09
ROP-U2-14217- СОФ-5/2019	Захтев усвојен	Пријава заштита објекта у конструктивном смислу	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ Ram doo	Равни 00	23.8.19. 06-05	12.9.19. 11:52
ROP-U2-14217- СОФ-4/2019	Захтев усвојен	Пријава заштита објекта у темељима	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ Ram doo Beograd	Равни 00	18.7.19. 19-02	7.8.19. 21:26
ROP-U2-33077- СОФ-6/2019	Захтев усвојен	Пријава заштита објекта у конструктивном смислу	ГРАД УЖИЦЕ	МНЕ Ram doo Beograd	Равни 00	8.7.19. 20-40	23.7.19. 14:49

← [Пријаве](#) 1 2 3 [Нед.](#) →

Резултати претраге на порталу CEOP

postoje i funkcionišu dve MHE, izgrađene bez uslova Zavoda za zaštitu prirode. Treća MHE nikada nije izgrađena jer je nadležnost prebačena sa lokalne samouprave na ministarstvo, čime je postupak dobijanja lokacijskih uslova i građevinske dozvole prestao da važi.

Interesantan je i slučaj MHE ROČNJAK na Ročnjačkom potoku u Biosci, na teritoriji Grada Užica. Na CEOP-u je, obzirom da je sam postupak prilično davno započet, postojala samo prijava o početku radova koja je istekla. Ta informacija je bila dovoljna da se, nakon odlaska na teren i utvrđivanja da radovi nisu bili započeti, pokrene pravni postupak koji je okončan poništavanjem dozvole.

U slučaju MHE RAVNI, obzirom da je ova MHE sada već u funkciji, kao rezultat pretrage na portalu CEOP imamo celokupan proces, od izdavanja lokacijskih uslova, preko izdavanja građevinske dozvole, potom izmena u više navrata, te novih uslova i dozvola, prijava radova i, konačno, do izdavanja upotrebne dozvole. Bitno je da se uvek sačuvaju sva dostupna dokumenta, čak i ona koja su odbijena, jer se pregledanjem istih stiče uvid u moguće nepravilnosti i tok gradnje. U ovom priručniku nećemo se baviti objašnjavanjem kompletne procedure. Postoji jasan grafički prikaz na samom CEOP portalu, dostupan na sledećem linku:
<http://gradjevinskedozvole.rs/Files/00917/Graficki-prikaz-objedinjene-procedure-SRP.pdf>

Prvi susret sa građevinskom dokumentacijom najčešće deluje zbumujuće zbog pravnog žargona. Suštinski, niko od vas ne očekuje da iščitavate kompletna dokumenta. Baš kao i na terenu, treba naučiti kako najbrže uočiti ono što je značajno za vaše istraživanje. Nakon izvesnog vremena naučićete kako da ciljano tražite najbitnije stavke. Svakako ćete primetiti čemu prethodno insistiranje na bitnosti lokacije. Svaki izdati dokumenat u okviru objedinjene procedure MORA

Градска управа за урбанизам, изградњу и имовинско-правне послове, Одељење за спровођење планова и изградњу Града Ужица, решавајући по захтеву МХЕ "РАВНИ" ДОО Београд, ул. Јужни булевар број 101, Београд, за измену грађевинске дозволе – решења ROP – UZI- 33077 -CPI-2/2017 заводни број VI број 351-209/16-02 од 13. 07. 2017. године, којом је одобрена изградња мале хидроцентrale "Равни" на реци Приштавици са машинском зградом на кат. парцели број 3864/4 КО Скрујти, на основу члана 134.и 142. Закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник РС" број 72/09, 81/09, 64/2010-одлука УС, 24/11.121/12, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 54/13-решење УС, 98/13-одлука УС, 132/14,145/14, 83/18 и 31/2019), и у вези члана 136. Закона о општем управном поступку ("Сл. Гласник РС 18/16), доноси

РЕШЕЊЕ

1. МЕЊА СЕ правоснажно решење о грађевинској дозволи ROP – UZI- 33077 - CPI-2/2017, заводни број VI број 351-209/16-02 од 13. 07. 2017. године, којом је одобрена изградња мале хидроцентrale "Равни" на реци Приштавици са машинском зградом на кат. парцели број 3864/4 КО Скрујти, чији је инвеститор МХЕ "РАВНИ" ДОО Београд ул. Јужни булевар број 101, Београд и одобрава се изградњу мале хидроцентрале "Равни" инсталисане снаге 470 kW на реци Приштавици са машинском зградом на кат. парцели број 3864/4 КО Скрујти, Ужице, спратности По + Пр (подрум + приземље), укупне нето површине 73,77m² водозахвата са таложищем на кат. парцели број 3177 и 1009 КО Равни и потисног цевовода на кат. парцелама број 3864/4, 4087, 3864/1, 3866, 3689/2, 3689/1, 3688, 3684, 3683/1, 3682, 3884, 3885, 3886, 3988, 3985, 3993, 3994, 3998, 4051/1, 4051/2 све КО Скрујти и кат. парцелама број. 1010 3177, 1118, 1119, 1202, 1214, 1216, 1217, 1227, 1226, 1228, све КО Равни, укупне дужине 1 =2717,7м и пречника 900/800. I фаза а у складу са локацијским условима - изменом, издатим од стране Градске управе за урбанизам, изградњу и имовинско-правне послове, Одељења за спровођење планова и изградњу Града Ужица под бројем ROP – UZI - 31146-LOCA-1/2019 заводни број VI 353-481/15-02 од 16.10.2019. године и

sadržati taksativno navedene SVE parcele u okviru projekta. U slučaju MHE Ravni, lokacija mašinske zgrade je ostala nepromenjena, od izdavanja lokacijskih uslova do upotrebe dozvole. Cevovod je istrepo izmeštanja, a vodozahvat je pomeren uzvodno. Bitne činjenice su i definisani gabariti: dužina i prečnik cevovoda. Poređenjem dokumentacije sa prethodno uočenim i zabeleženim stanjem sa terena, možete uočiti postoje li neusaglašenosti.

Naredna stavka koju treba istražiti su dokumenta koja se tiču izdatih uslova od strane nadležnih institucija. Korak koji treba preduzeti je upućivanje Zahteva za pristupom informacijama od javnog značaja. To možete uraditi zbirno, kopirajući nazine traženih dokumenata. Bilo da zahtev upućujete lokalnoj samoupravi, zavodu ili ministarstvu, preciznost zahteva je od ključne važnosti za dobijanje željene dopunske dokumentacije. Postoji razlika u tome da li zahtevate npr. sva izdata dokumenta o MHE lokacijama na području Grada Užica ili tražite precizno naveden dokumenat sa tačnim nazivom.

Za kompletiranje uvida bitan je i projekat za građevinsku dozvolu, koji objedinjuje tekstualno i grafički sve elemente i faze izvođenja. To napominjemo jer dostupnost projekata varira. Neke lokalne samouprave omogućavaju na svojim zvaničnim portalima pristup i skidanje kompletne projektne dokumentacije (npr. Opština Arilje, Opština Priboj i dr.) Opština Užice, sa druge strane, pokazala se kao vrlo škrta u deljenju takvih informacija. U slučaju MHE Ravni, postojala su tri projekta, čijim upoređivanjem se blagovremeno moglo ispratiti na koji način je ozakonjeno projektovanje cevi u koritu malih voda, a time i uticati na ishod. Na žalost, projektna dokumentacija je ishodovana tek nakon dobijanja upotrebe dozvole, pa dobijena saznanja nisu više mogla na isti način uticati na ishod.



PROSTORNI PLANOVI

ŠTA JE ZAISTA PLANIRANO

Kako još možete da steknete uvid o planiranim investicijama na području od interesa radi blagovremenog delovanja?

Primetili ste da se, u okviru dokumentacije skinute sa CEOP-a, pominje Prostorni plan Grada Užica. Svaka lokalna samouprava ima svoj prostorni plan, dostupan za skidanje na zvaničnom portalu. Kompletan prostorni plan podrazumeva kako tekstualni, tako i grafički deo, odnosno kartografiju. Tekstualni deo je vrlo obiman dokumenat, ali ne očekuje se detaljno iščitavanje, već ciljano nalaženje delova od interesa. U ovom slučaju, to su rezervisane MHE lokacije. Nakon pregledanja Prostornog plana Grada Užica (<https://uzice.rs/prostorni-plan-grada-uzica/>), uočava se da je MHE Ravni zaista navedena, dok MHE Vrane, izgrađena ranije, takođe na Prištavici, – ne postoji u dokumentu.

Ako sa CEOP-a skinemo građevinsku dozvolu za MHE Vrane, videćemo sledeće neregularnosti: osim što ne postoji u Prostornom planu Grada Užica, neusaglašena je sa drugim prostornim planom, Prostornim planom podsistema "Rzav", odnosno nalazi se na mestu planirane akumulacije "Roge". Lokalna samouprava je, u ovom slučaju, rešila neusaglašenost tako što je investitoru odobrila rad sa napomenom da, u slučaju početka radova na akumulaciji "Roge" (što je investicija na republičkom nivou), ukloni svu ugrađenu opremu i prekine sa radom.

Iz ovog primera, kao i primera MHE na Crnom Rzavu na Zlatiboru, vrlo dobro se vidi šta se može dogoditi kada postoji očigledno nenačinljivo postupanje u odnosu na prostorne planove. Poseban prostorni plan zakonski je "jači" od lokalnog prostornog plana. U slučaju Crnog Rzava, postupak zaštite znači da do proglašenja



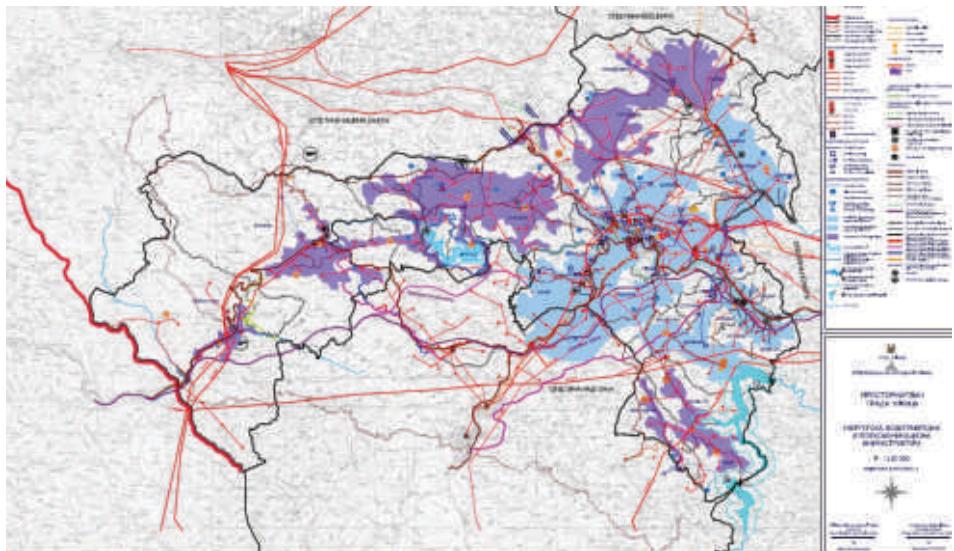
Табела бр. 14: Извод из катастра локација за изградњу МХЕ на територији града Ужица:

Ред. бр.	Град	Слив	Глав. ток	Притока	Прит. II реда	Назив МХЕ	Бр. кат. листа	Снага kW	Произ x1000kWh
1.	Ужице	3.Морава	Моравица	В Рзав	Пришевица	Столића	430	135	590
2.	Ужице	3.Морава	Бетиња	Коњска	Матијашевачка река	Кремна	487	154	623
3.	Ужице	3.Морава	Бетиња	Сушица	Гумбор Криваја	Качер	486	248	999
4.	Ужице	3.Морава	Бетиња			Плажа	476	255	0
5.	Ужице	3.Морава	Бетиња	Братешина		Шарган	488	264	1,023
6.	Ужице	3.Морава	Бетиња			Турица	478	278	430
7.	Ужице	3.Морава	Бетиња			Блокска	479	380	1,499
8.	Ужице	3.Морава	Бетиња	Волујац		Буар	485	380	1,534
9.	Ужице	3.Морава	Моравица	В Рзав	Пришевица	Равни	429	445	1,959
10.	Ужице	3.Морава	Бетиња	Дервента		Поточане	484	649	1,732
11.	Ужице	3.Морава	Бетиња			Стари град	477	820	2,230
12.	Ужице	3.Морава	Бетиња			Севојно	475	1,338	5,309

Spisak MHE lokacija iz Prostornog plana Grada Užica

заштите не сме бити investicionih radova било које vrste. U slučaju MHE Vrane, prostorni plan akumulacije "Roge" na Velikom Rzavu je investicija od nacionalnog interesa, i kao takva prevazilazi pojedinačni interes investitora.

U tom smislu, kad god istražujete neku lokaciju, potrudite se da saznate da li postoji plan višeg reda u odnosu na lokalni prostorni plan, odnosno da li je lokacija u okviru zaštićenog područja ili je to područje u postupku zaštite. Potom, uočite da li su ta dva dokumenta usaglašena po pitanju konkretnе lokacije, jer, ukoliko jesu, svako delovanje koje je u suprotnosti može ukazivati na nenađežnost.



Energetska, vodoprivredna i telekomunikaciona infrastruktura
sa ucrtanim MHE lokacijama - Grafički deo prostornog plana

Da biste stekli širu sliku poželjno je da, osim sakupljanja činjenica koje se tiču striktno lokacije od vašeg interesa, uporedo pravite i sopstvenu bazu podataka na nivou šireg područja Republike Srbije. U oblasti mini hidroelektrana, postoji više izvora informacija i baza podataka koje se svakodnevno dopunjavaju sa manjom ili većom preciznošću i ažurnošću.



ZVANIČNI PORTALI

ŠIRA SLIKA

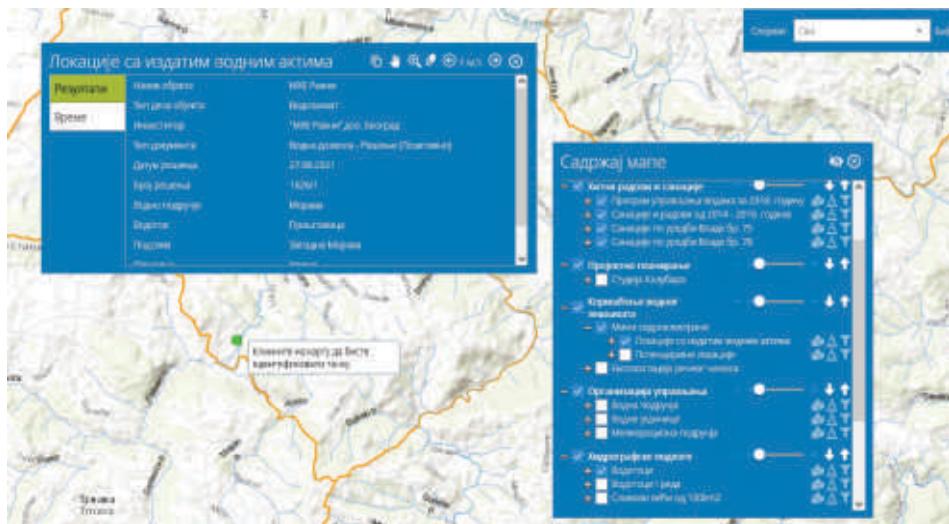
PORTAL SRBIJAVODA

Za stvaranje šire slike koristan je portal Srbijavoda. Ovde nećete naći ažurnu tekstualnu bazu (Excell baza izdatih dozvola je iz 2018. godine), ali je zato zanimljiv njihov GIS (Geografsko informacioni sistem) prikaz, gde na osnovu kartografskog prikaza možete steći saznanja o izdatim vodnim aktima.

Napomena: same lokacije NISU sasvim precizno unete.

Napomena: obavezno uključiti sloj KORIŠĆENJE VODNOG ZEMLJIŠTA, gde su mini hidroelekrane.

<https://geoportal.srbijavode.rs/visios/JavniPortal>



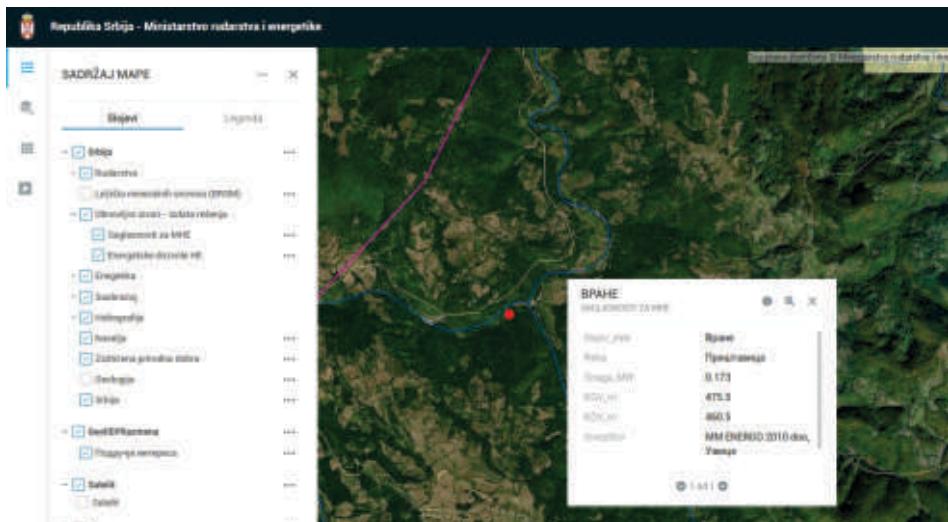
MINISTARSTVO RUDARSTVA I ENERGETIKE

Na MRE portalu postoji baza starog MHE katastra, kao i vrlo ažuran spisak izdatih energetskih dozvola (privremeno povlašćeni i povlašćeni proizvođači električne energije). Njihov GIS prikaz, osim rudarskih područja, uključuje i prikaz zaštićenih područja, kao i MHE lokacija sa izdatim energetskim dozvolama.

Napomena: portal je u skorije vreme unapređen, ali više ne sadrži sve informacije vezane za MHE. Svakako je značajan zbog uporednog prikaza.

<http://mhe.mre.gov.rs/>

<https://gis.mre.gov.rs/smartPortal/Srbija>



ELEKTROPRIVREDA SRBIJE

Na sajtu EPS-a na godišnjem nivou, objavljaju se izveštaji o isplatama povlašćenim proizvođačima. Osim finansijskog pregleda svih aktivnih MHE na području RS, ova baza je zanimljiva jer se direktno može videti količina proizvedene energije, kao i varijacije na godišnjem nivou.

<http://www.eps.rs/lat/snabdevanje/Stranice/izvestaji-oie.aspx>

ZAVOD ZA ZAŠITU PRIRODE

Sajt Zavoda za zaštitu prirode nudi pregled zaštićenih područja na svom GIS-u, a tu je i popis svih zaštićenih područja, kao i onih koja su u postupku zaštite ili za koja je najavljenja izrada studija zaštite.

<https://www.zzps.rs/wp/>

MINISTARSTVO ZA ŽITITE ŽIVOTNE SREDINE

Jedan od bitnih imaoča javnih ovlašćenja, u smislu kontrolisanja mnogih procedura koje se tiču kako MHE, tako i rudne eksploatacije, svakako je Ministarstvo zaštite životne sredine. Na njihovom portalu mogu se pratiti vesti i preuzeti dokumentacija u vezi studija o proceni uticaja.

Zanimljiv detalj: U trenutku kada je lokalna samouprava Grada Užica odbila da dostavi projektnu dokumentaciju vezanu za revitalizaciju stare centrale "Pod

Gradom", ta dokumentacija je bila dostupna upravo na sajtu MZŠS. Navedeni primer koristan je za sticanje uvida u izvore informacija. Drugim rečima, kako budete odmicali u istraživačkom radu, postaće vam jasno da ono do čega ne možete doći na jednom mestu, na drugom vam stoji na raspolaganju.

<https://www.ekologija.gov.rs/>

COMPANY WALL

Postoji još jedan portal, odnosno pretraživač, koji vam može biti od koristi. To je Company Wall. Puno korišćenje portala se plaća, ali se i u besplatnoj verziji nudi mnoštvo informacija do kojih ne možete doći u zvaničnoj bazi APR-a (Agencije za privredne registre). Naime, na Company Wall portalu, na osnovu imena i prezimena ili matičnog broja možete unakrsno pretražiti investitore od interesa, kao i njihove investicije pod drugim imenima.

Ono što je specifično u vezi MHE biznisa je činjenica da će jedan investor retko kad graditi samo na jednoj reci. Na primeru MHE Ravni utvrđeno je ne samo da je investor uključen u još nekoliko MHE projekata, već i da je, zajedno sa glavnim i odgovornim projektantom, osnovao privredno društvo MHE Banjica, vezano za drugu lokaciju, odnosno reku. Osim toga, sam projektant je uključen u mnogo drugih projekata. Na osnovu praćenja više linija, može se pratiti i "Modus Operandi", odnosno način rada. Na taj način mogu se potvrditi sumnje izazvane uočenim nepravilnostima sa terena. To potvrđuje jedan od navedenih primera, gde je MHE projekat istog projektanta u jednoj opštini odobren, dok je u drugoj zaustavljen, upravo zbog projektovanja cevovoda u malom koritu, zbog čega građevinska dozvola nije ni ishodovana.

Ovakvim dubinskim uvidima vremenom dobijate presudna saznanja za buduća delovanja.

<https://www.companywall.rs>

Ime	Status	PIB	Adresa	Pozicija	od	do
MHE RAVNI DOO BEograd-vračar	Aktivan	109428750	IUŽNJI BULEVAR 101	Vlasnik	28.10.2016.	Aktivan
MHE RAVNI DOO BEograd-vračar	Aktivan	109428750	IUŽNJI BULEVAR 101	Vlasnik	23.3.2016.	28.10.2016.
MHE BOGLJUBE	Aktivan	110013265	IUŽNJI BULEVAR 101	Vlasnik	1.5.2017.	Aktivan
MHE GODEČEVO DOO BEograd-vračar	Aktivan	110625527	IUŽNJI BULEVAR 101	Vlasnik	17.3.2018.	Aktivan
MHE KAZNOVNIĆ DOO BEograd-vračar	Aktivan	111238847	IUŽNJI BULEVAR 101	Vlasnik	27.12.2016.	Aktivan
MHE Banjica Doo Beograd	Aktivan	111744600	Iužni Bulevar 101	Vlasnik	15.11.2016.	Aktivan
FV PLANT 2 DOO BEograd	Aktivan	111828707	Iužni Bulevar 101	Vlasnik	23.9.2021.	Aktivan
FV PLANT 1 DOO BEograd	Aktivan	111832512	Iužni Bulevar 101	Vlasnik	23.9.2021.	Aktivan
S&A KOŠTIĆ DOO BEograd	Aktivan	110430677	KAJMČAGA LINDA T3/E	Vlasnik	23.3.2022.	Aktivan
MHE PAVLICA DOO BEograd-vračar	Aktivan	109133662	IUŽNJI BULEVAR 1/20	Vlasnik	22.6.2017.	13.9.2017.
MHE PAVLICA DOO BEograd-vračar	Aktivan	109133662	IUŽNJI BULEVAR 1/20	Vlasnik	1.10.2015.	23.6.2017.

OSNOVNI PODACI:		POVEZANE OSOBE:																	
ADRESA POZICIJA		<table> <thead> <tr> <th>Ime</th> <th>Firma</th> <th>Pozicija</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Daniel Dobrota</td> <td>MHE RAVNI DOO BEograd-vračar</td> <td>Direktor</td> </tr> <tr> <td>Daniel Dobrota</td> <td>MHE BOGLJUBE</td> <td>Direktor</td> </tr> <tr> <td>Daniel Dobrota</td> <td>S&A KOŠTIĆ DOO BEograd</td> <td>Direktor</td> </tr> <tr> <td>Mirjana Miletić</td> <td>MHE KAZNOVNIĆ DOO BEograd-vračar</td> <td>Direktor</td> </tr> </tbody> </table>			Ime	Firma	Pozicija	Daniel Dobrota	MHE RAVNI DOO BEograd-vračar	Direktor	Daniel Dobrota	MHE BOGLJUBE	Direktor	Daniel Dobrota	S&A KOŠTIĆ DOO BEograd	Direktor	Mirjana Miletić	MHE KAZNOVNIĆ DOO BEograd-vračar	Direktor
Ime	Firma	Pozicija																	
Daniel Dobrota	MHE RAVNI DOO BEograd-vračar	Direktor																	
Daniel Dobrota	MHE BOGLJUBE	Direktor																	
Daniel Dobrota	S&A KOŠTIĆ DOO BEograd	Direktor																	
Mirjana Miletić	MHE KAZNOVNIĆ DOO BEograd-vračar	Direktor																	

COMPANY WALL: Prikaz rezultata pretrage za CREDO INVEST, vlasnika MHE RAVNI



Za kraj, suština ovog priručnika je da vam predstavi neke od postojećih alata koje se koriste prilikom prikupljanja informacija od javnog značaja. Oni predstavljaju kostur svakog istraživanja, koji kasnije potpuno samostalno popunjavate konkretnim uvidima vezanim za pojedinačnu situaciju koja se istažuje.

Najbitnija je, pri tom, NELINEARNOST istraživačkog procesa, što je i pomenuto na samom početku. Nekada ćete imati samo dokumenat, ali ćete, na osnovu broja parcele, a preko sajta Geosrbije, doći do lokacije za terenski obilazak. Vremenom, osetićete šta vam najviše prija i u čemu ste najbolji. Bilo da je to terensko istraživanje, iznalaženje dokumentacije ili kartografija, bitno je da znate način koji će vam omogućiti da delujete precizno i da idete dalje. Kada upotpunite saznanja, u nekom momentu ćete imati potrebu da aktivno delate. To je naredna faza.

U toj fazi započinjete saradnju sa drugim aktivistima, deleći informacije, ili kontaktirate medije u cilju informisanja javnosti. Možda zaključite da imate dovoljno dokaza da kontaktirate inspekcije ili pravnike. Šta god da odaberete, a možete sve od navedenog, radite promišljeno, planski i smireno, i znajte da svako vaše delovanje itekako ima smisla.



Publikacija je napravljena uz finansijsku pomoć Evropske unije u okviru Programa Solidarno za prava svih - podrška braniteljima ljudskih prava u lokalnim sredinama 2021/2022. koji realizuje tim Solidarno za prava svih. Za njenu sadržinu isključivo je odgovoran Libergraf i njena sadržina nužno ne izražava stavove Evropske unije niti članova tima Solidarno za prava svih.